Z 3. 20

Q. D. B. V.

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA

DE

PURPURA RUBRA

VULGO

DEN ROTHEN FRIESEL

QUAM,

PRAESIDE

VIRO MAGNIFICO, EXCELLENTISSIMO
ATQUE EXPERIENTISSIMO

ANDREA JULIO BöTTICHER

MED. DOCT. EJUSDEMQUE PROF. PUBL. ORD.
ARCHIATRO GUELPHICO, FACULTATIS
SUAE SENIORE ET H. T. DECANO

PATRONO AC PROMOTORE SUO DEVENERANDO

PRO LICENTIA

SUMMOS IN ARTE MEDICA HONORES
INSIGNIA, PRIVILEGIAQUE DOCTORALIA
RITE CAPESSENDI

PUBLICAE ERUDITORUM DISQUISITIONI
SUBJICIET

IN JULEO MAJORI

AD DIEM I. IULII ANNI MDCCXVIII.

IOANNES ANDREAS SCHMIDT

HELMSTADIENSIS.

HELMSTADII,
TYPIS HERMANNI DANIELIS HAMMII, ACAD. TYPOGR.

4 1718 Henr

VIRO
ILLUSTRI, MAGNIFICO, EXCELLENTISSIMO ATQUE EXPERIENTISSIMO DOMINO
DOMINO
GEORGIO WOLFGANGO WEDELIO
HAEREDITARIO in Schwartza
MEDICINAE DOCTORI, COMITI PALATINO CAESAREO, SACRAE CAESAR. ET CATHOL. MAIEST.
AC
SERENISSIMORUM SAXONIAE DUCUM CONSILIARIO, VINARIENSI AULICO, ET ARCHIATRO, THEORETICES PROFESSORI PUBLICO ORDINARIO, FACULTATIS MEDICAE SENIORI
PATRONO AC PRAECEPTORI
OMNI HONORIS PIETATISQUE CULTU AD CINERES DEVENERANDO
OB INNUMERA BENEFICIA IN SE COLLATA
DEVOTUM GRATUMQUE ANIMUM UT TESTARETUR
HANCCE DISSERTATIONEM
EA QUA PAR EST OBSERVANTIA
SACRAM ESSE VOLUIT.
I. A. SCHMIDT.

QUamvis medicina per inſigne temporis intervallum ſit exculta, nec ab omni aevo defuerint viri ingenio & doctrina praeſtantes, qui, collatis inter ſe obſervationibus, indefeſſam induſtriam omneque ſtudium in ea adornanda ulteriusque provehenda collocaverint, ideoque, ſi non omnium, plerorumque tamen morborum typus atque indoles videatur per repetitas eorundem obſervationes eſſe detecta: inficias tamen iri non poterit, epidemicorum hiſtoriam nondum ſatis eſſe abſolutam. Praeterquam enim, quod immenſa eorundem multitudo, diverſaque, quam referunt, forma, non levem in obſervando ſingulorum genio difficultatem pariat; felicem quoque obſervationum curſum impedit maxime, quod non in omnibus locis, omnique anni tempore, eundem morem ſervent obtineantque epidemii morbi, ipſis ſcilicet, pro variis aeris qualitatibus, conſtitutionum ſive temperamentorum varietate, plurimum ratione ſymptomatum variantibus. Quin novis *ſubinde emergentibus febribus dili-*

genter primo illorum ingenium atque morem obſervare; nec ad magna praeſertim remedia non niſi ſuſpenſo pede ac tardius procedere debeant medici, *ut impoſſibile fere ſit, generales regulas febribus eiusmodi debellandis accommodare, & certos aliquos limites figere, quos ultra progredi, aut in iis ſubſiſtere non liceat, ſed qua methodo currente anno aegrotos liberaveris, eadem ipſa vertente anno forſitan e medio tolles.* (*a*) Quae cum ita ſint, medicis ſane nihil prius aut antiquius eſſe poterit, quam epidemiorum ſubinde graſſantium mores & genium probe attendere, &, collatis inter ſe epidemicis conſtitutionibus, certam magis medendi methodum mature eruere. Atque hoc ipſum me permovit, ut diſſertationis argumentum PVRPVRAM eligerem, utpote quae in praeterito anno, tam aliis morbis ſe iungendo, funeſtis ſymptomatibus plures e medio tulit, quam ſola etiam epidemice furens, apud nos pluribusque aliis in locis pervagata eſt, maxime tamen puerili frequens & infeſta aetati.

§. I.

Quemadmodum autem prae reliquis anni temporibus autumnus morborum magis fertilis eſſe, eique accidere ſolent morbi acutiſſimi (*b*) & funeſtiſſimi; ſic praeterito adhuc anno huius aſſertionis veritatem confirmatam vidimus. Circa autumnalis ſcilicet aequinoctii tempus frequens magis viſa purpura, pariter & contagioſa reddita, ita ut domum ingreſſa, vix quemquam, praeprimis ex iunioribus, in eadem a labe ſua

(*a*) conf. Sydenham in Opuſc. Sect. I. cap. 2. (*b*) vid. Hipp. Lib. III. aph. 9. §. 5.

ſua immunem reliquerit. Appropinquante autem hyemali ſolſtitio furor eius ſenſim atque ſenſim deferbuit, ac tandem plane fuit mitigatus; ſuccedentibus eius in locum variolis, iisque benignis ſatis & diſcretis, quae tamen mox a morbillis iterum, licet & hi iam ante variolis intermixti eſſent, longe ſuperabantur. Circa vernale autem huius anni aequinoctium, deletis fere variolis, morbilli frequentiores, non aeque tamen benigni ſunt obſervati omnes. Interim tamen obſervatione dignum, quod ab inſigni obſervatum memini medico, pleroſque, qui purpura laboraverant, a variolis & morbillis immunes & intactos remanſiſſe. Non omnibus tamen idem fuiſſe fatum, *acta Berolinenſia* (*a*) noſmet docent, morboſis hiſce exanthematibus ſibi invicem ſuccedere viſis.

§. II.

Purpuratae autem huius febris initia fere eadem erant cum reliquis febribus exanthematicis, maxime petechialibus & catarrhalibus; niſi quod de tuſſi, dorſique doloribus, non aeque ac varioliſantes, conquererentur, nec lachrymabundi oculi, nec inflatae palpebrae, ut in morbillis obſervavimus, conſpicerentur: de oſſifrago etiam artuum dolore, minus quam petechiſantes conquerebantur, ſed gravativus magis & cum ponderis ſenſu mixtus erat, qui corpora laſſabat dolor. De caetero levis primo horror invadebat aegros, cum inſigni virium proſtratione, appetituque plane proſtrato & inſigni vitalium atque animalium fun-

(*a*) vol. 2. p. 20.

functionum laeſione. Horrorem ſtatim ſubſequens aeſtus in principio & de die mitis admodum, circa veſperam auctus & vehemens ſatis, anxietates, agrypnias, leviaque inducebat deliria. Fauces utplurimum inflammatione ſimul corripiebantur & alvus erat difficilis, ipſaque urina parcius fluebat. In multis primo ſtatim die vomitus omnium aſſumtorum obſervabatur, qui, ſi fortis admodum & liberalis erat, intra primum nycthemeri ſpatium ceſſabat rurſus, ſin minus vehemens ad tertium quartumque continuans diem aegros maxime debilitabat. Tenerioris delicataeque conſtitutionis infantes epilepticis inſultibus primo eruptionis tempore correptos vidimus.

§. III.

Quamprimum autem purpureus in cute color apparebat, miteſcere ſtatim & remittere magis videbantur ſymptomata. Criticus quaſi dies in omnibus quartus vel quintus fuit, quo per univerſum corpus, maxime vero in facie, rubedo apparere incipiebat, cum aliquali in nonnullis manuum & faciei intumeſcentia. In principio maculis magis diſtinctus cernebatur coccineus hic cutis color, ex papulis ſcilicet conicae figurae, ad tactum duriuſculis, cutisque hinc ſuperficie aſpera magis reddita & inaequali, conflatus. Atque ut nihil eorum, quae circa hiſtoriam huius morbi obſervata ſunt, omittamus, rubicundis hiſce papulis aliae pallidi magis coloris & albicantis in quibusdam interſertae conſpiciebantur, certiore malignitatis ſigno. Mox autem & ſubſequente ſtatim die confluere magis & con-

complanata papularum figura in unam magis & aequalem ſuperficiem abire ducique videbantur, toto corporis fere habitu, maxime vero facie rubicunda coccineique coloris apparente, als ein gekochter Krebs. Septimo a die intenſior illa rubedo ſenſim imminuebatur, & octavo, in ſquammulas albicantes converſa omnis fere diſparebat rurſus, totaque ſic deſquammata cuticula, priſtinus color & nitor cutis redibat.

§. IV.

Congeriem hanc ſymptomatum ad nullum alium morbum, quam purpuram, cui febris plus minus maligna iungebatur, referendam eſſe aptam, ea, quae recenſuimus, abunde docent. Purpurae enim praeſentiam quis negaret? cum eius teſtes ſenſus incurrant, exanthemata nempe iſta rubra, papularum ſub nomine a nobis deſcripta ac poſtea confluentia. Horror autem, ſubſequentibus calore, virium proſtratione ac reliquis, ſupra longa ſerie a nobis enarratis, de eo, quod febris maligna aegrum una afflixerit, nos non ſinit dubitare.

§. V.

Hanc itaque cum diſſertationis noſtrae obiectum declaraverimus, neminem amplius fugere poterit, nobis purpurae voce non venire illam conchyliorum ſpeciem, quae hoc nomine inſignitur, nec ſuccum ex hiſce animalibus expreſſum, qui tincturis inſervit, multo minus veſtem regiam vel ſenatoriam purpureo humore imbutam, ac nonnulla alia, in quorum recenſione ac collectione deſudavit, qui etiam de origine

vocis

vocis purpurae conſuli poterit FABIUS COLUMNA in *opuſculo de purpura.* (*a*) Remotas enim haſce volumus ſignificationes, cum per purpuram nihil aliud intelligamus, quam infectum cutis, quo, facta ſpecialis ſanguinis inquinamenti ſive miaſmatis ſubtilis excretione ad corporis peripheriam, eadem coccineo tingitur colore, ſubſequente totius cuticulæ deſquammatione, cum febre utplurimum continua, acuta, plus minus maligna coniuncta.

§. VI.

Cuius autem indolis ſit illud miaſma, arduum magis dictu eſt & difficile. In ſanguine id ipſum latitare, & ab eodem ad corporis peripheriam duci deponique omni caret dubio: forſan minus erravero, ſi tenues magis & ſalinas in maſſa ſanguinea abundantes particulas hic ſequeſtrari dixerim. Quemadmodum enim, ut GUALTERUS CHARLETON (*b*) loquitur: *cuiusque fermenti virtus & energia, praecipue, ſi non unice debetur ſpirituoſis illis, tumultuoſoque & exerto motu serventibus particulis, ex quibus moles ipſius, utcunque exigua, maximam partem conſtatur; talesque ex mixtorum ſoluto, ſulphure ſaleque ad ſummum fluxilitatis apicem deducto, quam e caeteris ea conſtituentibus principiis copioſius multo emergere notum eſt.* Sic macularum quoque ſcorbuticarum in cute variegatum colorem a ſanguinis ſalſugine haud immerito repetit PECHLINUS: (*c*) ipſo inſuper illo pruritu Salis praeſentiam confirmante. Maxime tamen eandem evinci putem ex ipſa corporum

(*a*) cap. I. p. 6. ſeqq. (*b*) lib. de ſcorbut. p. 53. (*c*) obſervat. Lib. I. obs. 67.

rum morbo huic magis obnoxiorum conſtitutione. Sic enim Stahlius (*a*) mediatam ejusmodi macularum cauſam vocat *cacochymiam ſcorbuticam bilioſo ſanguineam.* Et ſane ſcorbutum *chronica* ſua *infeſtatione* haud multo abſimilia exanthemata, purpureasque maculas noſtris fere ſimiles producere, notiſſimum eſt practicis, quo illa SCHVCHMANNI obſervatio (*b*) & purpuracea excretio, ἀπύρετος ab Uratislavienſibus medicis dicta, (*c*) pertinere videntur. Inprimis autem cholerico-ſanguineis corporibus, & pueris magis, quam virginibus, ipſam hanc epidemice apud nos infeſtam fuiſſe, plurimumque illos prae his laboraſſe a Magnifico Domino Præſide eſt obſervatum.

§. VII.

Quo autem melius de ipſo hoc purpurae fermento conſtet nobis, cutis haec efflorescentia quo modo ab aliis exanthematibus differat, oſtendendum jam foret. Verum rectius ipſius primo purpurae, quibus eadem diſtingui ſolet, differentias conſiderabimus. Differentia autem hic primo deſumitur a colore & externa ipſarum papularum facie. Non enim ſemper exanthemata affectus noſtri purpureo colore ſuperbiunt, ſed interdum pellucentes quoque occurrunt, unde nota in medicorum ſcholis orta eſt diſtinctio purpuram inter *albam* atque *rubram*, quarum illa ut plurimum aliis morbis, ac haud raro ipſis rubris efflorescentiis, obſervante id Cl. CHRISTIANO IOANNE

B LAN-

(a) Diſp. de Febr. petech. (b) act. N. C. Dec. II. An. 1. p. 119.
(c) Natur- und Kunſt- Geſchichte An. 1700. p. 28.

LANGIO, (*a*) tali modo adjungitur, ut illis quaſi inſidere videatur. Qualem epidemica anni MDCC conſtitutio, teſtantibus maxime medicis Uratislavienſibus, nobis exhibuit. (*b*) Secundam porro purpurae differentiam conſtituit invaſionis modus, dum alia cum febre, alia ſine febre invadere ſolet: illum epidemica praeſertim in more poſitum habere videtur: hic illi ſcorbuticae, ab Illuſtri atque Magnifico GEORGIO WOLFGANGO WEDELIO Patrono atque Praeceptore meo ad cineres colendo, vocatae, (*c*) ſolennis eſt magis, ut, ETTMULLERO teſte, (*d*) *purpura rubra in plethoricis & ſcorbuticis, nec non aliis morbis cum multo ſudore & quovis alio tempore ſine omni febre & ſymptomatis excepto pruritu moleſto frequentius obſervetur.* Denique ob ſymptomatum vehementiam, morbique magnitudinem, in benignam & malignam haud immerito diſtinguitur.

§. VIII.

Cum autem plura cutis exanthemata purpurae nomine vulgo inſigniantur, quorum nonnulla cum vera hac purpura plane non conveniunt, nonnulla autem, ſub aliis quamvis deſcripta nominibus, inſigniter cum illa conveniunt, a ſcopo noſtro minus alienum putavimus, de praecipuis hic agere brevibus. Sic iam ab HIPPOCRATE in *epidemicis* & a GALENO paſſim macularum purpurearum papularumque culicum & pulicum morſibus ſimilium obſervatarum facta eſt mentio, quæ

(a) oper. part. II, pag. 96. (b) conf. Act. N. C. D. 3. Ann. 9. & 10. App. p. 17 (c) vid. Act. N. C. D. I. Ann. 9. & 10. ob 21. conf. Pechlin, lib. 1. obſ. 68. (d) cap. de febre purpurata.

quæ tamen rectius ad morbillos & petechias, quam ad purpuram ſpectare videntur; niſi forſan cum PECHLINO (*a*) illud in *coacis prænotionibus* (*b*) de noſtra quis purpura intellectum velit: *quibus ſalſa ſputa cum tuſſi ſubſiſtunt, iis corpus velut efflorescentibus puſtulis rubeſcit, ante obitum vero exasperatur.* Ipſae autem petechiae, quamvis ſub purpurae nomine a Neucrantzio & aliis pluribus deſcribantur, diſtinctus tamen, & longe alius a noſtra purpura eſt morbus. Petechiae ſane maioris utplurimum malignitatis ſunt indices, cum plerumque purpura rubra malignitatis omnis expers ſit, & cum *petechiarum exitus*, teſte GVARINONIO, (*c*) *parum aut nihil auxilii in morbis afferre ſoleat*, purpura autem erumpente remittere obſervavimus pleraque ſymptomata. Taceo colorem, ambitum & aequalem cum cute ſuperficiem, tum quod in dorſo & pectore frequentius magis ſint petechiae, non aeque in facie; uti in purpurata hac febre obſervavimus; ne dicam de incerto, quo erumpere ſolent petechiae, die. Solae illae in declinatione purpurae concreſcentes ſquammulae binos ab invicem morbos diſtinguunt ſatis.

§. IX.

Neque in omnibus Mortono ſubſcribimus, qui febrem ſcarlatinam, morbum cum noſtra purpura fere ſimilem, & eundem ad morbillos referendum arbitratur, non ſine magna exanthematum confuſione. Utut enim febris illa, utrique horum iuncta, non

 mul-

(a) lib. 2. obſ. 19. p. 250. (b) Sect. 2. p. 157. (c) conſ. med. conſ. XIV. p. 238.

multum ab invicem differat, indeque eandem curationem uterque quodammodo admittat morbus, haud tamen illud ſufficiet ſatis, quo morbillis purpuram annumeres. Nec efflorescentiae ſolummodo differunt inter ſe purpura & morbilli; ſed ratione cauſarum diſparitatem intercedere vel inde colligere licet, quod univerſalis magis ſit morbus, morbilli, qui, ſi non omnes, pleroſque tamen mortalium ſemel de vita, raroque pluries, invadere ſolent: purpura e contrario, niſi epidemice graſſetur, pauciſſimis familiaris, recidivans tamen & quotannis imo frequentius revertitur: (*a*) quin in diverſis locis endemia eadem exiſtit magis. Nec minor prognoſis ratione, utramque intercedentis, diverſitas obſervatur: ex quibus omnibus diverſos diſtinctosque morbos purpuram & morbillos eſſe, ſatis eſt manifeſtum.

§. X.

Purpuram cum febre ſcarlatina fere convenire, eundemque eſſe morbum dum aſſerimus, adverſantem inter alios plures nanciſcimur virum doctiſſimum C. J. LANGIUM, (b) qui, cum febrem ſcarlatinam a purpura plane alium morbum eſſe exiſtimet, talia profert: *Alia eſt febris ſcarlatina, cujus mentionem facit Sibbaldus in prodromo hiſtoriae naturalis Scotiae, & Morton, ubi tota cutis ſcarlatino ſeu rubicundo colore pingitur: non adſunt efflorescentiae miliiformes, ſed eryſipelas, quod infantibus 1697. & anni 1695. ſatis malignas obſervavi.* Verum enimvero uti eryſipelatoſam

(a) conf. M. N. C. German. D. 3. An. 3. obſ. 102. (b) l. c. pag. 96. not. c.

ſam febrem ipſe SYDENHAMIVS (a) a ſcarlatina diſtinguit, ſic nec cum illo cutis eryſipelate, ab Avicenna (b) deſcripto, ſatis convenit. Quando autem in memoriam revocamus ea, quae ſuperius jam a nobis ſunt allata, ſcilicet in cute primitus tantum papulas apparuiſſe, has vero ſucceſſu temporis coaluiſſe ac ex pluribus conicis eminentiis pleraque loca, in quibus apparebant, aequaliter ſubtumida fuiſſe reddita, ideoque eryſipelatis quaſi faciem prae ſe tuliſſe dubitare coepi, an diſtincti ſint ſatis morbi purpura & febris ſcarlatina, an non potius gradu ſolum differant, ſeu quoad magis & minus. Sic MORTONVS (c) *unico illo criterio* purpuram *dignoſci dicit, nam non una continuata inflammatione ſive rubedine, uti in febre ſcarlatina, perfunditur cuticula.* Proinde & purpurae ſpeciem febrem ſcarlatinam vocare placuit PECHLINO. (d) Magis autem attenta morbi ipſius eiusque temporum conſideratio noſtram confirmare videtur opinionem, cum, quae diſtinctae in principio erant papulae, mox altero die confluentes rubedine cutem inficiebant omnem. Cum noſtris autem aliorum pleraeque conveniunt obſervationes, quae in ephemeridibus academiae naturae curioſorum (e) de purpura agunt, & eam epidemicam fuiſſe teſtantur. Forſan itaque ſimili ratione uti variolae diſcretae a confluentibus, ſic & hi ab invicem different morbi. Evidentius autem diſcrimen inter

 eos-

(a) l. c. ſect. VI. cap. 6. p. 268. ſeq. (b) tract. de febb. inflammat. lib. 4. fen. 3. tr. 1. cap. 4. (c) univerſ. cap 3. p. 15. (d) lib. II. obſ. 19 (e) dec. I. ann. 6. & 7. p. 202. & dec. III. ann. 4. p. 126. & an. 10 p. 16.

eosdem & albam purpuram, quam & miliarem febrem vocant, ſponte agnoſcimus.

§. XI.

Suſpenſos magis nos tenet illud exanthematum genus, quod ſub *rubeolae* nomine ab Haly abbate deſcriptum, vulgo Röthel appellari ſolet; affinis quidem huic noſtro quodammodo videtur, magis tamen cum alba purpura convenire TILINGII nos docet obſervatio, (a) qui praeter illum ruborem, ex coeuntibus rubeolis oriundum, parva induci dicit *exanthemata, granum milii aequantia, plena ichore quodam albo, pellucido, non valde tamen dolentia, a collo usque ad genua.* Horum autem nec ab Uratislavienſibus medicis, (b) nec a Pechlino facta mentio. Et cum terroris plenae, exitusque incerti, a prioribus eaedem dicantur, hic pro leviuſculo morbo reputat, utut eaedem epidemice graſſare, *& nullo habito ſexus aetatisque diſcrimine* promiſcue omnes invadere ipſemet obſervaverit.

§. XII.

Porro affinis noſtro morbo ille eſt affectus, qui *roſalia* appellatur, cuius deſcriptionem legimus in hiſtoria morborum, qui anno 1699. & binis ſequentibus annis Uratislaviae ſunt graſſati. (c) Invaſit ille affectus aegros cum febri ſatis vehemente, capitis dolore & aliis, quibus maculae iungebantur dilute rubentes, flammeae, roſarum inſtar, tertio quartove die, morbillorum fere ritu, prorumpentes, ac mor-

bo

(a) lib. de feb. petech. p. 60. (b) Act. Uradislau. an. 1699. p. 18. (c) ibid. p. 185. ſeq.

bo ad ἀκμὴν perveniente, univerſum corporis habitum perfundentes rubore, qui tamen ſeptimo die evaneſcit, poſt ſe relinquens maculas inſtar petechiarum, cute ſimul aſpera evadente. Aemulatur hic affectus in eo purpuram, quia integrae cuti roſeum colorem conciliat, a qua tamen idem, ſub ipſius declinationem, diſtinctis rurſus apparentibus illis maculis diſtinguendus iterum videtur. An autem rubores ſive graecorum ἐρυθέματα (a) eundem cum hoc morbo conſtituant affectum, an morbillis (b) rectius annumerentur, in praeſenti inquirere non vacat, cum iam olim de nominum confuſione ſint conqueſti medici. (c)

§. XIII.

Sed de differentiis, quantum ad praeſens negotium ſpectat, ſatis dictum eſſe puto. Ad cauſas vero epidemicorum morborum dum progredior, illorum quidem ſententiam meam non facio, qui omnium morborum originem ex naturalibus cauſis deduci poſſe autumant, & hanc ob rem τὸ Θεῖον plane excludunt; ſed & illud hominis imprudentis eſſe iudico, in hoc ſemper perſiſtere velle, cum aliae rationes proximiores ſufficiant. Quapropter medio loco incedens, cauſas morborum a naturalibus cauſis tamdiu repetere & eousque quaerendas eſſe arbitror, donec manifeſte appareat ſublimius quid his morbis ineſſe. Epidemicorum ſane morborum cau-

ſa

(a) conf. Tiling. de febr. petech. p. 57. (b) vid Caſtel. lexic. Dolaeus in encyclop. med. cap. de morbil. Zwingerus in theatr. prax. med.
(c) conf. Foreſt. obſervat. lib. VI. obſ. 41. in ſcholiis.

ſa ab aeris conſtitutione, ipſaque eiusdem aequali aut inaequali, ſecundum anni tempora, mutatione plurimum dependet. Quae enim de coniunctionibus & oppoſitionibus quorundam planetarum IOANNES GOADVS, (a) pro excitandis epidemicis morbis, affert, aut Sydenham de abdita & ſecreta alteratione in terrae viſceribus facta & athmoſphaeram omnem pervadente refert, utpote fide & experientia nondum ſatis probata, in praeſenti attingere non vacat. Potius aeris ipſius in noſtra corpora vim & ἐνέργειαν conſiderabimus: quo enim huius maior & communis ad vitam neceſſitas, illeque non ſolum corpora noſtra ambiat, ſed in vitalia recipiatur viſcera, eo propius & corpus idem afficiet noſtrum. Quantum itaque ſerenus aer ad ſanitatem conſervandam confert, tantum impurus, vapidus, multis humiditatibus, vel alio modo, inquinatus, nec non ſubito ex calido in frigidum, humido in ſiccum, & vice verſa mutatus, ad eandem deſtruendam facit. Atque haec ita eſſe in propatulo eſt, modo ad ipſam tranſpirationem inſenſibilem, & quam pro varia ſui qualitate, humorum maſſae infert alterationem, reſpiciatur.

§. XIV.

Tanta profecto aeris in corpora vis eſt & impetus tantus, ut *mortalibus ſanitatis & morborum aegrotis cauſam* eundem eſſe iam olim dixerit HIPPOCRATES. (b) Quemadmodum autem hoc morbi ipſi, ſecundum anni tempora incidentes, certoque magis tem-

(a) aſtrometeorolog. ſanac pag. 126. ſeqq. (b) lib. de flatib.

tempore prae aliis frequentes, praeclare oſtendunt, ſic ulterius idem confirmari videmus, quando *conſtantibus anni partibus, ſi tempeſtates convenienter* ſuccedant, *bene moratos, facilis ac ſecundi iudicii incidere morbos, incertis vero & male conſtitutis temporibus, adverſi difficilisque iudicii incidere morbos, obſervamus.* (*a*) Maxime inconſtans aeris conſtitutio,& frequens ipſius ſubitaque mutatio corporibus nocet; praeſertim ſi ab humido pluvioſoque aere corpora prius debilitata ſunt, facile contraria ſubſequens aeris intemperies varias motuum anomalias inducit. Praeterquam enim quod humidus aer morboſum in corpore apparatum auget, ſolidarum quoque partium tonum deſtruit, quo minus relaxatae eorundem fibrae fluidorum motui & impetui debite reſiſtere valeant; horum autem motui ſic ſufflaminato, debilique hinc reddito magis, ipſi humores vitium quoque capesſant neceſſe eſt.

§. XV.

Proximum iam erit, ut, qualis noſtri aeris in praecedente anno fuerit conſtitutio, tum quomodo ad producendam purpuram hic ſuum etiam contulerit ſymbolum, oſtendam. Inaequalis autem per totius anni decurſum extitit aeris temperies, per crebras quippe ſubitasque mutationes inconſtans ſatis fuit ipſius conſtitutio. Hyemalibus ſcilicet in menſibus frigida ac tepida aeris temperies perpetua viciſſitudine ſe mutuo excipiebant, & quidem tam crebro, ut vix pauci dies ſine inſigni eius mutatione praeterla-

(*a*) aph. 8. ſect. 3.

terlaberentur. De immodica frigoris vehementia non erat conquerendum, quin, ſi quosdam excipias dies, qui acriore magis frigore moleſti erant, tolerabilis & mitis hyemis nomen mereatur. Verum nimboſa erat & nebulas frequentius fovebat, ipſeque aer craſſior mox in pluvias ſolvebatur, mox vero glomerata turbine nivis denſatus magis conſpiciebatur, imo una ſaepius dies, modo ſerenis nubibus diſtinctam, modo in pluvias ſolutam, humidam nebuloſi aeris auram, nobis ſubito largiebatur. Veris initium & ſol iterum ad nos accelerans, mitiorem quidem coeli auram ſpondere videbantur, aſt nihilominus conſtante non gaudebamus aeris ſerenitate: ſplendidos enim dies repente turbida ventis & pluviis moleſta interrumpebat tempeſtas. Sub finem autem menſis Maii in ſiccam magis convertebatur aer intemperiem, ac nubibus non velatus Phoebus lucidis terram recreabat diebus: mox vero circa ſolſtitiale tempus gelu incidebat inſolitum, comitantibus id noctibus frigidis. Aeſtas demum ſubſequens fervore quidem non deſtituebatur, quoad primam tamen ipſius partem humida potiſſimum exiſtebat, nimboſo nempe aere in frequentes pluvias relaxato, ſed in altera ejus parte ſqualore ac ſiccitate ſatis ſuperque erat praedita. Poſt autumnale dein aequinoctium nebuloſus cum intermixta pluvia redibat ac noſtra corpora defatigabat aeris intemperies, mutatus vero poſtea in clariorem purioremque, priſtinum robur corpori animoque rurſus conciliabatur. Menſis tandem Novembris frigidam humidae iunctam iterum nobis attulit intemperiem.

§. XVI.

§. XVI.

Nec, ſi obſervationes evolvimus, abſimiles valde aeris conſtitutiones in illis fuiſſe deprehendimus annis, quibus vel maxime frequens & epidemica obſervata eſt purpura. Inaequalis ſcilicet fere in omnibus aeris intemperies: ſub ipſis autem frequentibus illis aeris viciſſitudinibus in varios turgeſcentiae gradus humores aſſurgunt, & fluidorum ſolidorumque motus intercedens harmonica proportio interrupta redditur & inaequalis evadit; unde faecum & morboſi ſeminii fertilis proventus. Frequens illa pluvia nimboſusque aer primum hic contuliſſe videtur ſymbolum; intermixtus autem & ſubſequens aeris aeſtus foetum illum purpureum produxit. Maiori ſcilicet humoribus iam inducto motu, cumulatae ſub prioris aeris intemperie, impuritates attenuantur, & motu hoc varie modificatae, una cum reliqua humorum maſſa, ad excretoria organa, cutisque poros frequenti appulſu adiguntur. Horum autem motui, dum relaxatae cutaneae fibrae minus reſiſtere valent, ſub copioſis ſudoribus ipſae ſimul rubicundiores ſanguinis particulae eo delatae, & inter cuticulam & cutem ſubſiſtentes, dicta corpus rubedine inficiunt. *Limitaneus enim*, ut Ill. VVEDELII verbis (*a*) utar, *terminus ſanguinis cutis eſt, littoralem eius motum ſuſtinens; quid itaque mirum ad littus hic evomi, quicquid ſpumoſarum ſordium liquori vitali nuptum eſt.*

 §. XVII.

(a) Miſc. N. C. G. Dec. I, an. 9, & 10. obſ. 21.

§. XVII.

Externae autem illae morborum cauſae omnes eo promtius in corpora agunt, eademque afficiunt gravius, quo magis diſpoſita ad eiusmodi morbum inveniunt corpora. *Uti enim naturarum aliae ad aeſtatem, aliae ad hyemem bene vel male ſunt conſtitutae,* (*a*) ita ſemper praevia & latens in corpore ad morbos diſpoſitio requiri videtur, qua deficiente inanis utplurimum cauſarum illa externarum actio; unde non mirum, plures ab ipſis epidemicis morbis immunes remanere & a contagii virulentia intactos evadere. Noſtro itaque morbo obnoxii magis deprehenduntur iuniores, delicatuli, otioſi, plenoque victu gaudentes, maxime autem ſi cacochymia ſcorbutica bilioſo ſanguineo temperamento acceſſerit. Plenior ille victus & otioſa vita primus fere ad cachexiam gradus, quem fibrarum accedens laxitas plurimum auget. In motum autem iuſto violentiorem ſi eiusmodi humores, a cauſa externa agitati, abripiantur, quid mirum? ſi excretiones eiusmodi anomalae contingant, ipſo ſimul organorum tono ob fibrarum laxitatem remiſſiore magis exiſtente & invalido. Atque haec ipſa infantilium corporum mollities forſan cauſa exiſtit, quod frequentius prae adultis ab epidemica hac noſtra purpura ſint affecti. Quantum autem ad illam inducendam ſcorbutica conferat cachexia, ipſa illa exanthemata, quibus per aeſtatem eorundem corpora frequentius defoedantur, inſigniter oſtendunt: ut non incommode inter aeſtivos ab HIPPOCRATE (*b*) quoque

(a) aph. 2. Sect. 3. (b) aph. 21. Sect. 3.

que numerentur τὰ ὕδρωα, ſive ut Heurnius vertit, miliares puſtulae, quas a ſcorbutica ſanguinis ſalſugine, ut Pechlinus loquitur, aut iuxta celeberrimum VVEDELIVM *ab rarioris texturae ſanguine, ſalibus acidis nimis deturpato, fluxilioriqne hinc reddito* oboriri nullum eſt dubium.

§. XVIII.

Tranſeundum denique nunc foret ad reliquas cauſarum claſſes, quas rerum non naturalium examen plures nobis exhibet; verum cum pleni de his ſint practicantium libri ad ſymptomatum potius conſiderationem nosmet convertimus. Quorum primum conſtituit vomitus, in principio morbi frequens. Equidem hic & aliis exanthematicis morbis & febribus fere omnis generis iungi ſolet, cumulatis ſcilicet circa primas vias cruditatibus, quæ ſub illo humorum orgasmo turgere ſimul incipiunt & ventriculo eſſe moleſta. Verum quod ipſe vomitus hic fere frequens magis & vehemens in principio purpurae, quam in variolis & morbillis comparuerit, duplici potiſſimum cauſae deberi videtur; ſiquidem huc ſpectat orgasmus, qui cum in omnibus vaſis ſanguiferis obſervabatur, tum quoque ad gaſtrica derivatus ſymbolum ſuum ad convellendas titillandasque fibrillas nerveas contulit. Nec excludenda erunt ſalia acria, cum liquore gaſtrico ad ventriculum delata, quae ibi tunicam nerveam irritando adhuc magis ventriculum incitant ad motum periſtalticum invertendum. Quo magis vero acriora ac frequentiora iſta ſalia exiſtebant, eo facilius & felicius negotium

tium ſuccedebat: hinc in nonnullis intra viginti quatuor horas conatus vomendi, ſufficiente facta eliminatione, ſiſtebatur. In aliis e contra ſubiectis iſta non tanta copia deprehendebantur, vel non libera ſatis erant, unde non mirandum erit, deficiente ſtimulo eiusmodi aegris hocce ſymptoma ad tertium imo quartum usque diem fuiſſe moleſtum.

§. XIX.

Par fuit reliquorum ſymptomatum ratio: illa enim non æquali ſemper vehementia morbum atrociorem reddebant, ſed, prout ſubiecta his vel illis temperamentis erant praedita, vario quoque furoris gradu in eadem ſaeviebant. Conſtat quippe iſtos mitiorem expertos fuiſſe morbum, qui ſanguineo temperamento gaudebant, prae iſtis, qui cholericis erant annumerandi, agiliorique corporis habitu pollebant, cuius cauſam in promtu eſſe exiſtimo. Conſtat nempe ex phyſiologicis, ſanguinem cholericorum abundare particulis mobilioribus, ſalinis, volatilibus, oleoſis. Hae autem non tantum ad orgasmum talem concipiendum, ſed etiam fovendum promovendumque ſunt aptiores; & cum praeterea volatiles illae partes facilius queant diſſipari, non aliter fieri poterat, quin relictis fixioribus, graviora inde conſurgerent ſymptomata. In ſanguineis vero oleoſarum & ſeroſarum partium temperatione ſanguis gaudet, & motu ſatis vivido, ſed blando per viſcera divagatur: hinc ad peregrinum eiusmodi, qualis in noſtro morbo obſervatur, motum quidem ſe diſponi patitur, ſed hic in iis non tantopere maſſam ſanguineam excitat, quantopere in cholericis id contingit.

§. XX.

Ex eodem fere fundamento deducenda erit cauſa, cur prae virginibus pueruli huic morbo fuerint obnoxii magis. Non enim niſi rarius deprehendes infantem foeminini ſexus ad cholericum temperamentum diſpoſitum, cum frequentiſſima occurrant marium exempla, in quibus haecce temperatura notatur. Accedit adhuc illud, a virginibus, quae pubertatis annos attigerunt, ope fluxus menſtrui inſignem humorum copiam excerni; ideoque cum illo haud parum miasmatis, antequam maſſam ſanguineam corrumpere poſſit, corpore excludi, illiusque, quod remanet, vires tantopere infringi ac imminui, ut non amplius valeat tumultus in ſanguine excitare.

§. XXI.

Diagnoſtica denique purpurae ſigna cum ex ſuperioribus facile peti poſſint, illorum ſaltem hic facienda mentio, ex quibus illa ſcorbutica benigna & ſine febre dignoſcatur. Externa autem eius facies & color a reliquis ſcorbuto familiaribus exanthematibus eandem ſatis diſtinguit. Papulas miliares rubicundiſſimi coloris per cutem diſperſas notamus, quæ in unam demum confluentes ſuperficiem, partibus inſignem rubedinem inducunt, tandemque cum ipſius cuticulae deſquammatione diſparent, mox iterum a leui accedente cauſa rediturae. Eruptio earundem cum inſigni cutis ardore & pruritu frequenti, phlogoſi, & copioſis ſtipatur ſudoribus: & tantum abeſt, ut ſub quotidianis illis ſudoribus, & in tam fœcunda corporis transpiratione evaneſcant illae papulae, ut

potius

potius augeri eaſdem cernamus, & allata quaſi per illos ſudores nova materia, morbus innovari videatur. Forſan ipſa illa ſalia ſcorbutica maſſam humorum diſſolvendo, & poſtmodum ad organa ſecretoria delata, horum fibras ſtimulando, diapnoſin augent & ſudore copioſo ut diffluant magis corpora efficiunt. In inveterato enim & habituali quaſi reddito malo, maior ſalium copia, quae cum ipſius aeris forſan endemii & ſolitae diaetae vitio indies augetur, rebellem magis & curatu difficilem reddit morbum. Nova autem ſic ſero involuta ſalium ſpicula dum ad cutis adiguntur ſpiracula, recidivam pariunt, *dum conica*, ut PECHLINVS loquitur (*a*) *ſalis ſcorbutici acumina ſubtilitate ſua cutem quidem extollere, ſed ob baſin latiorem pervadere non poſſunt ſanguini redonanda; Ubi & hoc notabile, cum a ſalſuginis illa in cutem redundantia ſanguinem defaecari veriſimile ſit, tamen plurimis a frigore melius eſſe, ubi ad ſanguinem repellitur ſalſugo.*

§. XXII.

Purpura itaque ita conſiderata, plus moleſtiae quam periculi inferre videtur, ſiniſtra tamen accedente medicatione plurima incommoda ſæpius inducit, imo quibusdam lethalis evadit. Epidemica ſive aliis iuncta, aut ſuperveniens morbis, praeſertim vero alba, periculo non vacat & pro ſymptomatum ratione grave ſatis eſt malum; praeterquam enim quod ſola febris plures iugulet, internarum quoque partium inflammationes ſimul iunctae & eandem ſubſequentes plerisque exiſtunt lethales. Raro evadunt, quos

(a) lib. I, obſ. 67.

quos cum epilepticis inſultibus, comate, delirio, aut agrypnia adoritur mali atrocitas; praeſertim, ſi prorumpentibus quamvis papulis, nulla ſymptomatum contingat mitigatio. Vomitus in principio contingens virium proſtrationem licet inferat, magis tamen ſalutaris eſt, quam diarrhoea, quae circa eruptionis tempus incidens ſaepius funeſta exiſtit: nec diſſimilis, haemorrhagiae, aliarumque excretionum, humorum verſus corporis peripheriam impedientium motum, erit ratio. Sanguineos minus affici aut laborare prae cholericis ſupra iam eſt notatum. Quo magis praeterea a naturali colore recedit, aut deflectit purpura, eo ſemper malum eſt gravius, iuſto autem citius diſparens, aut retropulſa lethalia ſaepius accerſit ſymptomata.

§. XXIII.

Ad therapeuticam autem huius morbi conſiderationem tandem progreſſuri, neceſſum duximus, ut ex praemiſſa in ſuperioribus ipſius ethymologia emergentes curatorias indicationes paucis quoque oſtendamus. In genere quidem morboſi miaſmatis correctio pariter & excluſio indicatur; in ſpecie autem cum purpura haec epidemica individuum fere comitem habeat febrem, ad illam dirigenda erit curatio: ita tamen moderanda ſunt haec naturae molimina, ne in efferos nimis motus erumpant; ad ipſam tamen quam natura hic intendit ſecretionem ſufficiant; facta autem hac ſecretione & apparente iam purpura, eius eruptio debite promovenda: ſymptomatum denique habenda ſimul ratio, ne vires aegrotantium nimis

 mis

mis conſumendo, aut difficilem reddendo ipſius purpurae eruptionem, inanem reddant medici opem. Ex morbo autem poſtquam convaluit aeger, ut a recidiva immunis ſervetur, omni annitendum eſt ſtudio.

§. XXIV.

Quae autem primae indicationi ſatisfaciunt medicamenta non unius modi ſunt, ſed pro diverſa humorariae maſſae craſi & indole varia & diverſa; modo acidiuſcula, modo terrea magis & alcalina convenient, quae ita recte diſtinguere prudentis erit. Sic illi iam pulveres terrei & teſtacei abſorbentes ex matre perlar.. conch. praepar. Corn. cerv. oc. cancr. corall. ant. diaph. pulv. bez. Senn. cordial. Doncrel. &c. omnem fere paginam abſolvunt, quibus ſi maior humorum orgasmus urgeat, nitri particula iungi poterit. Ex acidis illa mitiora; uti, ſucc. citr. aqua prophylact. Sylv. tinct. aquileg. bellid. &c. commodis permiſcenda aquis, aliis multis praeferenda cenſemus. Atque dum horum uſui inſiſtimus, ad blandam ſimul diapnoen diſponenda erunt aegrotantium corpora. Hæc uti continuata quamplurimum ad felicem curationem confert, ita coacta nimis & aucta nocet quam maxime. Accelerata nimis, a calido aegrotantium regimine exanthematum eruptio & in hac & in omnibus fere reliquis febribus exanthematicis periculoſa eſt, imo utplurimum funeſta.

§. XXV.

Pro nimio illo humorum orgasmo compeſcendo, edomendaque febris ferocia, ſolent etiam plethori-

cis

cis venam ſecare medici, cum in febribus ardentibus, tum in aliis exanthematicis. An in noſtro hoc morbo & imminente purpura idem imitari liceat, egomet cum Sydenhamio dubitarem: niſi forte in primo morbi initio, plethorico magis exiſtente aegro & conſueta quadam ſanguinis evacuatione ſuppreſſa, indeque aucto ſanguinis orgasmo. Quo ſpectat illud famigeratiſſimi **VVEDELII**: (a) *obſtare videtur* venae ſectionis *uſui, quod mulieres ſua natura admodum debiles videantur, & puerperas, praeſertim primiparas, non nunquam a partus graviſſimis laboribus magnam virium ſuarum jacturam facere, ſatis conſtet: verum ſi adſit plethora & ſtagnatio lochiorum ſubſiſtentium, inflammatio uteri, vires non penitus ſint amiſſae & reliqua alia conſentiant, alia non ſufficiant, malignitatis ſolicitudo abſit, omnino ad venae ſectionem, tanquam ad ſacram anchoram, cum decenti prudentia confugiendum eſt.* In aliis vero caſibus, quos in uſus cederet venae ſectio? cum potius correctio miasmatis morboſi hic indicetur; itaque ſi primo morbi tempore neglecta ſit, rectius ab illa abſtinetur, utpote cum motum illum ad purpurae ſecretionem neceſſarium non ſolum ſufflaminet, ſed motum alium inducendo naturam in opere ſuo magis turbet, non ſine aegrotantis periculo.

§. XXVI.

Ad promovendum autem eruptionis opus, & ut legitime defloreſcat purpura, in progreſſu morbi

 ter-

(a) in diſſert. de purp. puerp. p. 21.

terreis illis & abſorbentibus, blandiora diaphoretica, ſeu potius alexipharmaca iungimus. Interſtingui ſcilicet priorum uſus eſſentiis alexipharmacis moderatioribus poterit, ex ſcordio v. g. pimpinella alba umbellifera, chaqueril. &c. ſic ut ſingulis quatuor vel ſex horis unum ex praedictis medicamentis in largiore aquae commodae vehiculo aſſumatur. Exſulent & hic rurſus alexipharmaca & cardiaca calidiora omnia. Quod ſi enim,inquit THONERVS (*a*) *natura delicatior ac mollior & corporis habitus facile reſolubilis, quid exin expectandum, quam delapſus in barathrum ſepulchrale, ob nimiam vim diaphoreticam diſſipatis ſpiritibus vitalibus.* Conſentientem habemus SYDENHAMIVM, (*b*) ipſasque inſuper cautelas circa horum uſus obſervandas graviter deſcribentem. Ignota ſane mungos radix, non quod potenter ſudorem movet, ſed quod blande magis purpureum illud miasma expellit, laudem in hoc morbo ſuſtinebit. Potius diluentia calida,v.g.Theae aut alius commodi infuſi, aut decocti potus conveniunt, utpote quibus fluidior redditur humorum maſſa, & excretionis opus plurimum promovetur, cum ipſius febris ſymptomatumque remiſſione inſigni.

§. XXVII.

Symptomatum autem cum ratio quoque ſimul habenda ſit in morborum curationibus, urgentique ſuccurrendum maxime, paucis quoque de illis hic

(*a*) lib. app. obs. 7. (*b*) p. 513.

hic agi oportet. Inter ſymptomata autem, quorum ſupra facta eſt mentio, praecipua erunt vomitus, tusſis, aphtodea faucium inflammatio & epilepſia. Reliqua enim vix alia remedia, quam quae ſupra iam recenſita a nobis ſunt, expoſcere videntur; niſi forſan pro arcendis vigiliis externum paregoricum praeſcribere velis, quae tamen, primo ſedato morbi impetu, utplurimum ceſſant. Ipſo autem hoc morbi tempore interna paregorica vix tuto ſatis adhibentur: Suſpecta nobis maxime eſt & in hoc, & in aliis ſimilibus opiatorum pro conciliando ſomno exhibitio. Rebellia autem magis ſymptomata, ſi inſtare pergant, poſt eruptionem papaverinis commode poterunt expugnari. Nec vomitus forſan tuto ſatis in principio ſtatim ſupprimitur ſiſtiturque. Vnde ſi idem modum non excedat, ne immutanda quidem putem medicamenta, utpote cum ad ipſius etiam vomitus cauſas directa inſimul haec quoque ſint. Maior & ardua de vomitoriis ipſis hic quaeſtio. Simili tamen ratione, qua in febribus malignis ipſisque variolis eadem, debito tempore & modo praeſcripta convenire, ſic certa ratione & in noſtro morbo praeſcripta, prodeſſe, plurimumque levaminis afferre poſſe, nulli omnino dubitamus.

§. XXVIII.

Quo autem epileptici inſultus felicius avertantur, praeſtabit ſtatim in morbi principio antepileptica reliquis ſemper miſcere; ſic pulveribus ſupra dictis cinnabaris, ungul alcis, rad. & ſem. poeon. uni-

cornu verum, item pulv. de guttet. Riv. Marchion. ſpecif. cephal, bezoard. Angl. &c. addi poterunt. Mixturis autem & eſſentiis Spir. C C. liquor C. C. ſuccin. &c. erunt iungenda. Veſicatoriorum uſum celebrat magis Sydenham, & non vanam profecto in eiusmodi affectibus nobis opem praeſtitere; quali tamen circa eorundem uſum opus ſit cautela, optime docent acta Uratislavienſia. (*a*) In tuſſi praeterea huic morbo perpetuo fere iuncta, mucilaginoſa & ſeri acrimoniam demulcentia, qualis vel maxime eſt ſyrup de althea Fern., becchicis palmam praeripiunt omnibus. Comiter quoque tractari deſiderat aphthodea faucium in hoc morbo inflammatio: optime hic rurſus faciunt mucilaginoſa lenientia ex ſeminibus pſyll. cydon. rad. alth. flor. ſamb. melilot. &c. paranda, quibus, ſi maior adſit inflammatio, aq. theriac. camph. & nitri modicum iungi poterit. Domeſticum quidem, ſatis tamen & in hoc, & in aliis affectibus multis ſalutare eſt remedium, quod ex vitello ovi, ſacharo & aqua ſambuci probe invicem agitatis & permixtis paratur. Ubi autem certius anginae periculum & maior faucium inflammatio timenda, nihil ſacculis ex ſambuco, croco & camphora utilius.

§. XXIX.

Quamprimum autem, morbo ſic feliciter ſuperato, eluctari aeger incipit, commodo evacuante opus

(*a*) ann. 1699. p. 44.

opus erit, tum ut recidiva praecaveatur, tum quoque ne relictae in corpore cruditates novum illi concilient morbum. Maiorem autem omnino remediorum apparatum accuratiusque diaetae regimen expoſcit illa purpurae ſpecies, quae a ſcorbuto inducitur & recidivans redditur, ut facilius ſane ſit, Herculi clavam extorquere, quam rebellem eiusmodi purpuram omnesque ſcorbuticae ſalſuginis notas radicitus ex corpore evellere. Multum tamen ad morbi mitigandam atrociam confert, ſi inſenſibilis illa tranſpiratio per motus & exercitia corporis ſubinde magis promoveatur. Quae, uti ad ſalſuginem illam ſanguinis auferendam plurimum valet, ſic e contrario fortiores ſudationes plus afferunt incommodi, ipſius etiam purpurae eruptionem promoventes. Eo quoque reſpiciendum erit, ut ſanguis in debita craſi & motu detineatur, &, ne in orgasmum aſcendat, ſedulo magis cavendum; quod vel maxime impetratur, ſi eiusmodi homines a calidiorum & iſtorum, quae ſalium in corpore augent copiam, uſu ſibi temperent. Quantum praeterea ex alterantium claſſe diluentia aquea & mucilaginoſa hic conferant, quamque neceſſariae in plethoricis anniverſariae ſint venae ſectiones, & debito ordine repetitae ſcarificationes, ſcorbuti hiſtoria ulterius evincit.